

Drodzy Przyjaciele jerzyków!

Co robić by przywrócić jerzykom siedliska?

Najważniejsze wymagania jerzyków. Nie ma ich wiele ale są bardzo ważne dla jerzyków.

1. Jerzyk jest ptakiem, który żyje długo i zawsze wraca do wybranego przez siebie siedliska. Zatem siedlisko **musi być trwałe i to na wiele, wiele lat.**
2. Jerzyk całe swoje dorosłe życie spędza w powietrzu ale czasem musi się schronić przed deszczem, burzą, wicherą czy chłodem i przede wszystkim musi wysiedzieć i wykarmić pisklęta. Zatem **siedlisko musi mieć dogodny dolot i znajdować się tak wysoko** by młode jerzyki mogły **bezpiecznie opuścić siedlisko i rozpocząć pierwszy samodzielny lot.** Jerzyki nie uczą się latać tak jak wszystkie inne ptaki, potrafią rozpocząć lot gdy tylko wyrosną im lotki i sterówki i osiągną odpowiednią masę ciała.
3. Siedlisko musi zapewniać jerzykowi bezpieczeństwo przeżycia i odchowania młodych. Wymiary jerzyka to długość 16 - 18 cm oraz rozpiętość skrzydeł 40 – 44 cm. Masa ciała jerzyka to ok 55 g. Te dane wyznaczają minimalne wymiary siedliska i wymiar otworu wlotowego. Jerzyk potrafi zmieścić się w tak małej szczelinie, że wydaje się to aż nieprawdopodobne, **jednak trudno z takiego siedliska oczekiwać sukcesów lęgowych. Bezpieczny otwór wlotowy powinien mieć powierzchnię 20 – 25 cm² a więc wymiary 3,5 x 6cm, średnicę 5cm lub kwadrat 5x5cm . Wymiary skrzynki lęgowej zapewniającej jerzykowi dobre warunki rozwoju to 20x20x45 cm (wymiary wewnętrzne).** W mniejszych skrzynkach jerzyk też się osiedli i wyprowadzi młode, jednak skrzynka powinna być dostosowana do rozmiarów jerzyka. Otwór wlotowy umieszcza się kilka cm nad podłogą w długiej ścianie i blisko ściany bocznej.
4. Jerzyki są ptakami innymi niż wszystkie. Zamiast strzec pilnie swego terytorium, lubią wspólnie łowić owady, latając całymi zwartymi gromadami. I tak samo lubią mieszkać obok siebie. **Do pojedynczej skrzynki czy innego siedliska jerzyk raczej się nie sprowadzi. O tym nie można zapomnieć wybierając miejsce dla jerzyków.**
5. Siedlisko jerzyka oprócz odpowiednich wymiarów i położenia musi zapewnić odpowiednie warunki klimatyczne. Co to znaczy? **Siedlisko jerzyka nie może być narażone na zalanie przez deszcz. Nie może być narażone na szybkie zmiany temperatury.** Jerzyki często osiedlają się od strony północnej lub wschodniej.

6. Jerzyki trudno jest „namówić” do osiedlenia się w nowym miejscu. Przykładem miejsca, który wydaje się być bardzo dobrym, a które rzadko jest zasiedlane, są skrzynki lęgowe w wieżach budowanych specjalnie dla jerzyków. Tu przychodzi z pomocą nazwa jerzyka w języku niemieckim: Mauersegler, czyli "żeglarz po murze". Mam swoją hipotezę wynikającą z wieloletniej obserwacji jerzyków. **Gromada jerzyków lecąc wzdłuż ściany domu płoszy siedzące na niej owady. Za następnym przelotem, zwykle po 10 – 15 sekundach jerzyki chwytają te owady. Jerzyk codziennie przelatuje ok 1000 (tysiąc) kilometrów i zjada kilka do kilkunastu tysięcy owadów.** Zatem owa ściana jest jerzykom niezbędna żeby wyżywić siebie i pisklęta. Przy wieży takiej ściany niema.

Gdy podsumujemy te wymagania to dojdziemy do wniosku, że najlepszymi siedliskami jerzyków są otwory maczulcowe (otwory po rusztowaniach) w starych budowlach a więc w basztach i murach obronnych, na ścianach średniowiecznych kościołów i zamków.

Tam jerzyki osiedlały się od setek lat.

Dobrymi siedliskami są stropodachy zaopatrzone w odpowiednie otwory wlotowe a od wewnątrz w wygradzone siedliska. **To są miejsca w których jerzyki żyją od kilkadziesiątu lat i które zostały uznane w 2008 roku przez Ministra Środowiska za naturalne siedlisko jerzyków w Polsce.**

Skrzynki lęgowe jeśli mają spełnić wszystkie wymagania powinny być umieszczone pod okapem dachu lub wbudowane w warstwę ociepleniową. Trwałość drewnianych skrzynek lęgowych to zaledwie kilka lat. Skrzynki powinny mieć możliwość otwarcia jednej ściany by umożliwić okresowe czyszczenie – co 2, 3 lata. Trwalsze są skrzynki z trocinobetonu lub w postaci pustaka. Są jednak ciężkie i wymagają solidnego zamocowania.

To są podstawowe „życzenia jerzyków” by chciały się osiedlić, przemyślmy co naprawdę możemy dla nich zrobić.

Poznań, 19.04 2020

Adam Gatniejewski